

Tuzla, Februar 2012

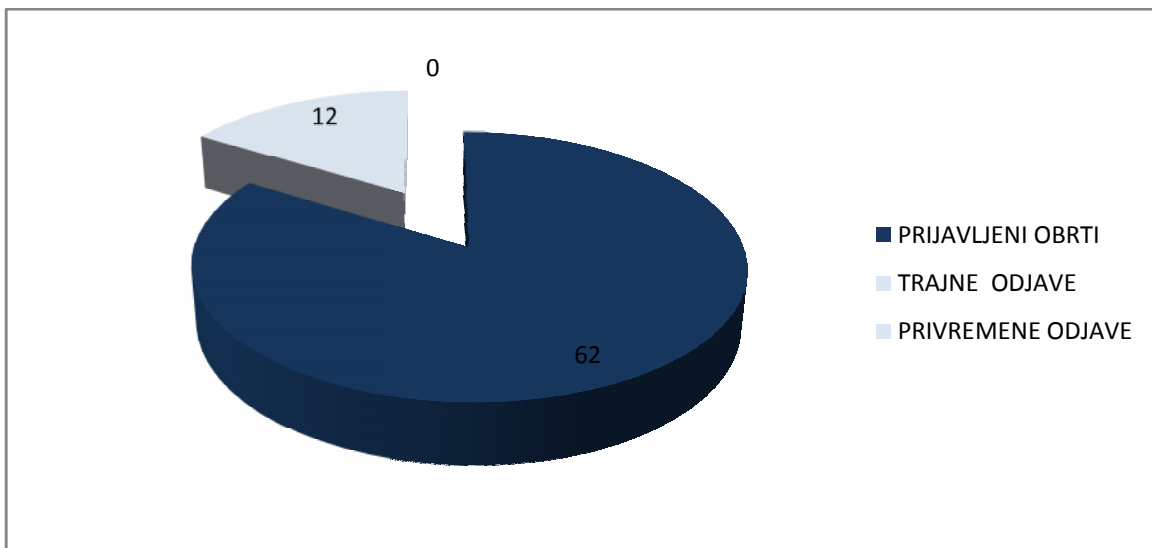
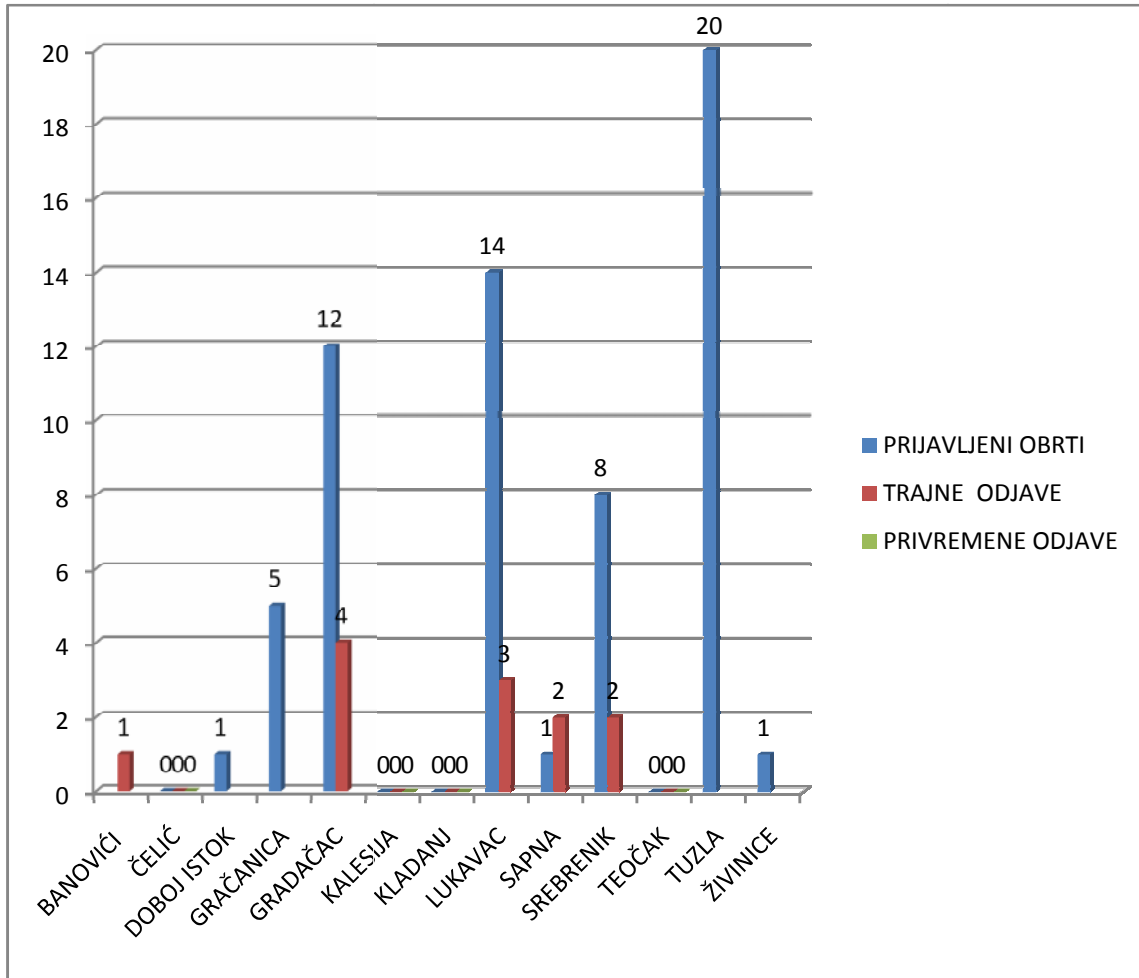
IZVJEŠTAJ O STANJU OBRTA
KOJI SE BAVE STARIM I
UMJETNI KIM ZANATIMA
ZA 2011 GODINU

Elmedin-Dino Hibelji dipl.ecc.

Stanje Obrta koji se bave starim i umjetni kim zanatima u Tuzlanskom kantonu

a) IZVJEŠTAJ ZA TK PO OP INAMA

TUZLANSKI KANTON				
R.B.	OPĆINA	PRIJAVLJENI OBRTI	TRAJNE ODJAVE	PRIVREMENE ODJAVE
1.	BANOVIĆI		1	
2.	ČELIĆ	0	0	0
3.	DOBOJ ISTOK	1		
4.	GRAČANICA	5		
5.	GRADAČAC	12	4	
6.	KALESIJA	0	0	0
7.	KLADANJ	0	0	0
8.	LUKAVAC	14	3	
9.	SAPNA	1	2	
10.	SREBRENİK	8	2	
11.	TEOČAK	0	0	0
12.	TUZLA	20		
13.	ŽIVINICE	1		
UKUPNO		62	12	0

b) IZVJEŠTAJ ZA TK PO DJELATNOSTIMA

TUZLANSKI KANTON				
R. br.	OBRITNIČKA DJELATNOST	Prijavljeni obrti	Trajne odjave	Privremene odjave
1.	BRAVARSKA DJELATNOST	2		
2.	DJELATNOST DOMAĆE RADINOSTI	1	1	
3.	DJELATNOST PROIZVODNJE BIŽUTERIJE	1		
4.	DJELATNOST PROIZVODNJE DRVENE AMBALAŽE	1		
5.	DJELATNOST PROIZVODNJE NAMJEŠTAJA-STOLAR	1	1	
6.	DJELATNOST PROIZVODNJE POSTELJINE	2		
7.	DJELATNOST PROIZV. RAZNOVRSNIH PREDMETA	1		
8.	DJELATNOST PROIZVODNJE TORBI	1		
9.	FRIZERSKA DJELATNOST	16	1	
10.	KAMENOREZAČKA DJELATNOST	6		
11.	KAZANĐIJSKA DJELATNOST		1	
12.	KOVAČKA DJELATNOST	1		
13.	KROJAČKA DJELATNOST	1		
14.	MEDARSKA DJELATNOST		2	
15.	METLARSKA DJELATNOST	1		
16.	OBUČARSKA DJELATNOST	4		
17.	ORUŽARSKA DJELATNOST	1		
18.	PČELARSKA DJELATNOST		1	
19.	PEČATOREZAČKA DJELATNOST	1	1	
20.	PEKARSKA DJELATNOST	1		
21.	STAKLOREZAČKA DJELATNOST	1	2	
22.	UKRASNI KERAMIČAR	1		
23.	SAJĐIJSKO-URARSKA DJELATNOST	2		
24.	ZLATARSKA DJELATNOST	16	2	
UKUPNO:		62	12	0

c) IZVJEŠTAJ ZA OPĆINE PO DJELATNOSTIMA

OPĆINA BANOVIČI				
R. br.	OBRTNIČKA DJELATNOST	Prijavljeni obrti	Trajne odjave	Privremene odjave
1.	STOLARSKA DJELATNOST		1	
UKUPNO:		0	1	0

OPĆINA DOBOJ ISTOK				
R. br.	OBRTNIČKA DJELATNOST	Prijavljeni obrti	Trajne odjave	Privremene odjave
1.	KAMENOREZAČKA DJELATNOST	1		
UKUPNO:		1	0	0

OPĆINA GRAČANICA				
R. br.	OBRTNIČKA DJELATNOST	Prijavljeni obrti	Trajne odjave	Privremene odjave
1.	FRIZERSKA DJELATNOST	2		
2.	DJELATNOST PROIZVODNJE TORBI	1		
3.	OBUČARSKA DJELATNOST	1		
4.	PEKARSKA DJELATNOSTI	1		
UKUPNO:		5	0	0

OPĆINA GRADAČAC				
R. br.	OBRTNIČKA DJELATNOST	Prijavljeni obrti	Trajne odjave	Privremene odjave
1.	BRAVARSKA DJELATNOST	2		
2.	DJELATNOST DOMAĆE RADINOSTI		1	
3.	DJELATNOST PROIZVODNJE DRVENE AMBALAŽE	1		
4.	DJELATNOST PROIZVODNJE NAMJEŠTAJA-STOLAR	1		
5.	FRIZERSKA DJELATNOST	4		
6.	KAZANĐIJSKA DJELATNOST		1	
7.	KOVAČKA DJELATNOST	1		
8.	KROJAČKA DJELATNOST	1		
9.	PEČATOREZAČKA DJELATNOST	1	1	
10.	STAKLOREZAČKA DJELATNOST		1	
11.	ZLATARSKA DJELATNOST	1		
UKUPNO:		12	4	0

OPĆINA LUKAVAC				
R. br.	OBRTNIČKA DJELATNOST	Prijavljeni obrti	Trajne odjave	Privremene odjave
1.	DJELATNOST DOMAĆE RADINOSTI	1		
2.	FRIZERSKA DJELATNOST	2		
3.	KAMENOREZAČKA DJELATNOST	4		
4.	METLARSKA DJELATNOST	1		
5.	ORUŽARSKA DJELATNOST	1		
6.	PČELARSKA DJELATNOST		1	
7.	SAJĐIJSKA DJELATNOST	1		
8.	ZLATARSKA DJELATNOST	4	2	
UKUPNO:		14	3	0

OPĆINA SAPNA				
R. br.	OBRTNIČKA DJELATNOST	Prijavljeni obrti	Trajne odjave	Privremene odjave
1.	MEDARSKA DJELATNOST		2	
2.	OBUČARSKA DJELATNOST	1		
UKUPNO:		1	2	0

OPĆINA SREBRENİK

R. br.	OBRTNIČKA DJELATNOST	Prijavljeni obrti	Trajne odjave	Privremene odjave
1.	FRIZERSKA DJELATNOST	1	1	
2.	OBUČARSKA DJELATNOST	1		
3.	STAKLOREZAČKA DJELATNOST	1	1	
4.	URARSKA DJELATNOST	1		
5.	ZLATARSKA DJELATNOST	4		
UKUPNO:		8	2	0

OPĆINA TUZLA

R. br.	OBRTNIČKA DJELATNOST	Prijavljeni obrti	Trajne odjave	Privremene odjave
1.	DJELATNOST PROIZVODNJE BIŽUTERIJE	1		
2.	DJELATNOST PROIZVODNJE KERAMIKE	1		
3.	DJELATNOST PROIZVODNJE POSTELJINE	2		
4.	FRIZERSKA DJELATNOST	7		
5.	KAMENOREZAČKA DJELATNOST	1		
6.	OBUČARSKA DJELATNOST	1		
7.	PROIZVODNJA RAZNOVRNIH PREDMETA	1		
8.	ZLATARSKA DJELATNOST	6		
UKUPNO:		20	0	0

OPĆINA ŽIVINICE

R. br.	OBRTNIČKA DJELATNOST	Prijavljeni obrti	Trajne odjave	Privremene odjave
1.	ZLATARSKA DJELATNOST	1		
UKUPNO:		1	0	0

STANJE OBRTA KOJI SE BAVE STARIM I UMJETNI KIM ZANATIMA I PRIJEDLOG MJERA ZA POBOLJŠANJE POSTOJEĆEG STANJA

Stari i umjetnički zanati na prostoru TK u posljednjih dvadesetak godina bilježe kontinuirano propadanje i u nekim strukama nestanak. Danas na prostoru kantona nemamo veliki broj djelatnosti koje su unazad 20 godina bile poznata i priznata obrtnička zanimanja (oko 80 zanimanja).

Danas u okviru srednjeg obrazovanja nemamo programe školovanja za veliki broj zanimanja koja su tradicija Bosne i Hercegovine. Određenim starim zanatima danas na prostoru našeg kantona se bave ljudi čiji je radni vijek već odavno završen a da svoje znanje nemaju prenijeti na nove mlađe naraštaje. Posebno brine što ni kroz turizam i prodaju suvenira na ovom prostoru nisu opstala stara zanimanja u odnosu na Sarajevo, Mostar, Travnik, Bihać gdje kroz turističku ponudu ovaj sektor još opstaje.

Zbog gore navedenog na prostoru TK imamo sljedeće stanje:

1. Usitnjene i rasute kapacitete
 - a. mali porodični obrti
 - b. stari zanati su se povukli u ruralne sredine zbog visokih troškova zakupa prostora
 - c. veliki broj ne registrovanih obrta zbog nedostatka odgovarajuće stručne spreme
2. Nedostatak tehničkih (izvozno usmjerenih), marketinških i racionalizacijskih sposobnosti, nedostatak stručne radne snage, odgovarajućih zanatskih radionica
3. Nedostatak kapitala
4. Nedovoljna informisanost o tržištu i trendovima na tržištu
5. Nedostatak planskog razvoja zbog čega se poduzetnici ne mogu samostalno organizovati i upravljati organizacionim procesima uvođenja obrta
6. Problemi sa izborom ključnih proizvoda i njihovog plasmana na tržište

7. Nedostatak administrativnih znanja u izvoznim poslovima, neiskustvo i strah od izvoza
8. Pomanjkanje informisanosti poduzetnika o mogućnostima poslovanja.
9. Visoki troškovi rada, nedovoljna proizvodna djelotvornost, slaba ili nikakva kontrola kvaliteta.
10. Nedostatak ustanove za stručno osposobljavanje
11. Loša politika cijena uzrokovana nedostatkom informacija sa tržišta.
12. Loša politika nabave (usitnjenost nabave, više dobavljača, kupovina iz treće ruke, itd)
13. Nedostatak stručnih kadrova
14. Nepoznavanje propisa o standardizaciji, certificiranju i atestiranju proizvoda, dugotrajne procedure i veliki troškovi
15. Otežana komunikacija (jezična barijera) prilikom izvoza
16. Nedostatak mogućnosti istraživanja tržišta
17. nepostojanje centra na nivou Federacije BiH za certificiranje proizvoda starih i umjetničkih zanata
18. ne identifikovani suveniri-proizvodi starih tradicijskih zanata (Ministarstvo turizma TK, Turistička zajednica TK) koji bi jačali turističku ponudu.
19. nedostatak izgrađene svijesti odgovornih unutar Organa vlasti te građana o važnosti očuvanja tradicijskih obrta na ovim prostorima.

Posljedice ovog stanja su:

- suženo tržište
- nedostatak informacija o poslovima starih zanata
- veliki broj ne registriranih obrta koji se bave starim tradicijskim zanatima
- visok rizik poslovanja
- finansijska nedisciplina
- nepovezanost sa znanosti
- nedovoljna povezanost i saradnja obrtnika-starih zanatlija
- nedostatak menadžerskih vještina
- nesposobnost uključivanja u međunarodnu razmjenu.
- nikakav oblik kooperacije i zajedničkog djelovanja obrtnika

Održivost starih i umjetničkih zanata se ogleda u sljedećem:

- Jačanje turističkog potencijala (razvoj ruralnog turizma i gastronomske ponude)
- Povećanje broja obrtnika koji se bave proizvodnjom predmeta koji potpadaju pod stare i umjetničke zanate a ujedno se mogu tretirati kao turistički potencijali,
- Formiranje obrtničke zadruge starih i umjetničkih zanata,
- Edukacija širog građanstva o poslovima izrade predmeta starih i umjetničkih zanata,
- Otvaranje centra za sticanje znanja i vještina u starim zanatima.

Preporuke za pokretanje i jačanje proizvodnje tipičnih proizvoda starih i tradicijskih zanata:

-Jačanje turističkog potencijala

1. identifikovanje ključnih proizvoda koji će u saradnji sa turističkom zajednicom i nadležnim ministarstvom predstavljati službene suvenire
2. razvoj seoskog turizma kroz predstavljanje starih tradicijskih obrta u turističkim vodičima i davanjem informacija na internetu i turističkim info punktovima.
3. Jačanje seoske gastronomske ponude (primjer Bosanska kuća Babaji i, ribnjak Priluk)
4. Fakultativni obilasci starih tradicijskih obrta učenika i studenata
5. Održavanje radionica i predstavljanje živog rada
6. Promocija seoskog turizma putem medija, interneta, sajмова

- Povećanje broja obrtnika

1. Sredstvima poticaja potstati zanatlije da se bave starim tradicijskim zanatima
2. Davanje određenih beneficija
3. Organizovanje besplatnih seminara
4. Osiguran plasman proizvoda
5. Pojednostavljene procedure dobijanja dozvola za rad

6. Pojednostavljene procedure i cijene koštanja certificiranja, standardizacije i atestiranja proizvoda.
7. Promocija proizvoda

-Formiranje obrtni ke zadruge

Osnovni problem obrtnika koji se bave starim zanatima na prostoru sjeveroisto ne regije BiH je nedostatak adekvatnog na ina plasmana proizvoda, nabavke repromaterijala, promocije i sl. koji bi se mogao organizovati kroz obrtni ku zadrugu. Zadruga bi smanjila troškove poslovanja kroz sljede e aktivnosti:

1. obavljalala poslove zajedni ke nabavke repromaterijala
2. organizovanje prodaje u zajedni kim izložbeno prodajnim prostorima u BiH i inostranstvu
3. Promocija proizvoda u zajedni kom katalogu
4. Promocija proizvoda putem zajedni ke web stranice koja bi sadržavala sve adekvatne informacije o proizvodima, proizvo a ima, cjenovnik proizvoda i online prodavnicu.
5. Prezentacija na sajmovima u zemlji i inostranstvu organizovanjem zajedni kih postavki.
6. Zajedni ko istraživanje tržišta i mogu nosti nastupa na inotržištu
7. Odre ivanje ciljnih grupa potroša a
8. Savjetovanje proizvo a a kako da uvedu odre ene inovacije u proizvodne programe u cilju smanjenja troškova i ja anja konkurentske prednosti
9. Razvijanje poduzetni kog poslovanja i ja anje pozicije svih lanova zadruge na tržištu u BiH i inostranstvu.

-Edukacija sireg gradanstva o poslovima izrade predmeta starih i umjetnickih zanata

Edukativni procesi gra ana imaju dvostruko djelovanje na razvoj i opstanak starih zanata:

1. Ja anje svijesti o vrednotama tradicijskog obrta
2. Regrutiranje gra ana- potencijalnih budu ih obrtnika

-Otvaranje centra za sticanje znanja i vještina u starim zanatima

Pokretanje proizvodnje tipih proizvoda starih tradicijskih zanata je važan instrument u otvaranju novih radnih mjesta, smanjenja rada na crno (ne postojanje

odgovaraju e stru ne sprema), izrade tipi nih suvenira, ja anja turisti ke ponude, o uvanja kulture i tradicije TK i cjelokupne BiH.

Sve zemlje zapadne Evrope su prihvatile model cjeloživotnog u enja kao osnovu za rješavanje problema na tržištu rada. U FBiH još uvijek ne postoji sistemski pristup ovom problemu kao ni zakon o obrazovanju odraslih.

etvrta smjernica Evropske strategije zapošljavanja sadrži preporuke za provo enje strategije doživotnog u enja putem poboljšanja kvaliteta i efikasnosti sistema obrazovanja, posebno obrazovanja odraslih u cilju sticanja vještina i znanja koji su potrebni radnoj snazi u suvremenim uslovima. Budu i da je Bosna i Hercegovina prošla kroz težak period i da je u procesu tranzicije veliki broj ljudi je ostao bez posla te se stoga razvoj neformalnog sektora obrazovanja postavlja kao imperativ. Neophodnost razvoja neformalnog sistema obrazovanja proisti e iz potrebe da se trenutno postoje i kadrovi stru no osposobe u cilju pokretanja vlastitog obrta i podržavanja koncepta cjeloživotnog u enja.

PRIMJER REPUBLIKA HRVATSKA

U okviru Zakonom o obrtu utvr enih zada a Hrvatska obrtni ka komora vrši stru no osposobljavanje za sticanje znanja za pokretanje vlastitog obrta i polaganje majstorskog ispita.

Ispit o stru noj osposobljenosti može se polagati za jednostavnija zanimanja.

Uvjeti za prijavu

Za pristup ispitu potrebno je priložiti:

- Prijavnicu za ispit
- Dokaz o državljanstvu
- Rodni list
- Svjedodžbu osnovne škole

Rokovi prijave

Hrvatska obrtni ka komora zaključuje primanje prijave za ispit o stru noj osposobljenosti najkasnije 30 dana prije po etka ispita u odre enom ispitnom roku. O pravu na pristupanje ispitu o stru noj osposobljenosti Hrvatska obrtni ka komora izvješ uje ispitanike u roku od 7 dana nakon utvr ivanja liste ispitanika koji mogu pristupiti ispitu o stru noj osposobljenosti.

Struktura ispita o stru noj osposobljenosti

Ispit se sastoji od :

- Izrade prakti nog rada i / ili radne probe
- Provjere znanja nužnih za samostalno obavljanje obrta.

Rokovi polaganja ispita o stru noj osposobljenosti

Ispit o stru noj osposobljenosti polaže se u 5 ispitnih rokova koji se održavaju u februaru, aprilu, junu, oktobru i decembru.

Diplomu o stru noj osposobljenosti potpisuje predsjednik Hrvatske obrtni ke komore, i sa ovom diplomom se može pokrenuti vlastiti obrt.

Majstorska zvanja su vrlo cijenjena u Hrvatskoj i u Europi, a stje u se polaganjem majstorskog ispita.

Majstorski ispiti su državno priznati ispiti, regulirani Zakonom o obrtu i Pravilnikom o postupku i na inu polaganja majstorskog ispita, te ispita o stru noj osposobljenosti a mogu se polagati za zvanja s liste vezanih obrta, ije je programe donio ministar nadležan za gospodarstvo.

Majstorski ispit sastoji se od etiri dijela.

Majstorski ispit:

1. dio: Izrada prakti ne zada e i / ili radne probe
2. dio: Provjera teorijskih znanja nužnih za vješto obavljanje poslova primjerenih obrtu
3. dio: Provjera znanja iz podru ja gospodarstva, poznavanje propisa o vo enju poslovnih knjiga i propisa o obavljanju obrta
4. dio: Provjera osnovnih znanja nužnih za poduku nau nika

Ispitaniku koji je položio majstorski ispit izdaje se DIPLOMA o majstorskom zvanju (majstorska diploma). Majstorska diploma omogu uje samostalno otvaranje i vo enje obrta ili vo enje obrta za drugog obrtnika kao i lakše zapošljavanje. Majstorsko zvanje upisuje se u radnu knjižicu.

Uvjeti za pristupanje majstorskom ispitu.

- Majstorskom ispitu mogu pristupiti osobe koje su stekle odgovaraju u srednju stru nu spremu i imaju dvije godine radnog iskustva u zanimanju za koje žele polagati majstorski ispit.

- Majstorskom ispitu mogu pristupiti osobe s neodgovaraju om srednjom stru nom ili srednjom školskom spremom ako na dan pristupanja ispitu imaju najmanje tri godine radnog iskustva u zanimanju za koje žele polagati majstorski ispit.
- Majstorskom ispitu mogu pristupiti osobe s neodgovaraju om srednjom stru nom ili srednjom školskom spremom i završenim obrazovanjem u majstorskoj školi u trajanju od godine dana, za zanimanje za koje žele polagati majstorski ispit.
- Majstorskom ispitu mogu pristupiti osobe koje imaju završenu nižu stru nu spremu u istom strukovnom podru ju ako na dan pristupanja ispitu imaju najmanje deset godina radnog iskustva u zanimanju za koje žele polagati majstorski ispit.

Za stare zanate je posebno važna posljednja skupina jer se ne traži ugovor o radu ve izjava ovjerena kod notara.

